

**Stanowisko Zarządu
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 10 października 2025 r.**

w sprawie: **pilnej potrzeby podjęcia działań w związku z kryzysem w selektywnej zbiórce tekstyliów**

Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, skupiającego 165 jednostek samorządu terytorialnego szczebla lokalnego z terenu województwa śląskiego, zwraca uwagę na narastający problem, z jakim mierzą się obecnie gminy w całej Polsce w związku z obowiązkiem selektywnej zbiórki tekstyliów, wprowadzonym z dniem 1 stycznia 2025 r. Zmiana ta, mimo swoich prośrodowiskowych założeń, w praktyce generuje istotne trudności organizacyjne i finansowe po stronie samorządów. Jak pokazuje praktyka, znaczna część tekstyliów oddawanych do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (dalej: PSZOK) trafia ostatecznie do instalacji termicznego przetwarzania odpadów komunalnych, a nie do recyklingu czy ponownego użycia. Brak jest również wystarczającej infrastruktury do recyklingu odpadów tekstylnych w Polsce.

Trudna już obecnie sytuacja w tym obszarze ulegnie jeszcze znacznemu pogorszeniu po planowanym wycofaniu się firm prywatnych z obsługi kontenerów Polskiego Czerwonego Krzyża – do końca października 2025 r. z polskich miast może zniknąć w związku z tym około 28 tys. takich pojemników. Oznacza to, że odzież, która dotychczas trafiała do tych pojemników, stanie się w dużej części odpadem dostarczonym do PSZOK-ów. Jest to sprzeczne z celem, jakim powinno być ograniczenie wytwarzania odpadów i maksymalne wydłużanie cyklu życia produktów.

Zwracamy uwagę, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, gmina jest zobowiązana do odbioru i zagospodarowania odpadów tekstylnych, natomiast nie jest obowiązkiem gminy zbiórka odzieży, która nadaje się do ponownego użycia. Odzież nadająca się do ponownego użycia nie jest odpadem i nie powinna trafiać do pojemników na zużytą odzież. Tymczasem wraz ze wprowadzeniem obowiązku selektywnej zbiórki odpadów tekstylnych z dn. 1 stycznia 2025 r. nie została przeprowadzona stosowna kampania informacyjna i edukacyjna, która wystarczająco skutecznie przekazywałaby tę informację mieszkańcom. W związku z powyższym, mieszkańcy niejednokrotnie nieprawidłowo interpretując przepisy, przekazują dobrej jakości odzież, niebędącą odpadem tekstylnym, w ramach gminnych systemów zbiórki i zagospodarowania odpadów komunalnych i odzież ta często w konsekwencji niszczy się i staje się odpadem – co już uniemożliwia jej ponowne użycie. Ponadto apelujemy o jednoznaczne i precyzyjne stanowisko Ministerstwa Klimatu i Środowiska w zakresie postępowania z niewielkimi ilościami odpadów odzieży zużytej i zabrudzonej (przypadek słynnej już „dziurawej skarpetki”), w obliczu nieoficjalnych komunikatów o charakterze wyłącznie medialnym, informujących o możliwości zbierania takich odpadów jako odpadów zmieszanych.

Pragniemy także zasygnalizować, że w zdecydowanej większości gminy nie mają środków finansowych na zakup i utrzymanie dodatkowych pojemników na odzież nadającą się do ponownego użycia w PSZOK-ach czy wprowadzanie systemu pojemnikowego do zbiórki tej frakcji na terenie gminy (tak, jak to jest obecnie realizowane przez PCK). Już dziś samorządy dofinansowują znacznymi kwotami gminne systemy zagospodarowania odpadów

komunalnych, których koszty rosną z roku na rok. Każde kolejne obciążenie finansowe w tym obszarze przekłada się wprost na wzrost opłat dla mieszkańców, co w wielu przypadkach jest trudne do realizacji – zwłaszcza w trakcie obowiązywania umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych.

Wiele gmin nie posiada odpowiedniej infrastruktury, aby samodzielnie sortować odzież na faktycznie nadającą się do użytku i tę będącą odpadem. W konsekwencji samorządy lokalne są zmuszone korzystać w tym celu z usług firm zewnętrznych, co generuje dodatkowe, istotne koszty. Obecne regulacje nie przewidują mechanizmów pozwalających gminom na osiąganie przychodów z ewentualnej sprzedaży odzieży nadającej się do ponownego wykorzystania. Brak odpowiednich przepisów i infrastruktury powoduje, że to wyłącznie gminy ponoszą koszty tego procesu, bez realnej możliwości ich zrekompensowania.

W naszej ocenie konieczne są działania systemowe, w tym:

1. zapewnienie gminom chętnym do prowadzenia punktów zbiórki odzieży nadającej się do ponownego użycia adekwatnego wsparcia finansowego,
2. wprowadzenie ogólnopolskich kampanii edukacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną w zakresie prawidłowego przekazywania odzieży i selektywnej zbiórki odpadów tekstylnych,
3. stworzenie mechanizmów umożliwiających ponowne włączenie odzieży w obieg, zanim stanie się odpadem,
4. pilne prace nad wdrożeniem rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) w sektorze tekstyliów, które pozwoliłoby na ograniczenie napływu na rynek taniej odzieży niskiej jakości (tzw. zjawisko *fast fashion*). W niektórych krajach Europy wprowadzone już zostały narzędzia do walki z nadprodukcją taniej, często jednorazowej odzieży, działając w celu ograniczenia negatywnych skutków tego zjawiska, takich jak wyzysk pracowników, ogromne ilości odpadów, zanieczyszczenie środowiska i nadmierna konsumpcja.

Doceniając wagę problemu, z jakim mierzą się nie tylko samorządy lokalne, ale przede wszystkim mieszkańcy, zwracamy się z apelem o podjęcie pilnych działań w powyższym zakresie. Każdy miesiąc zwłoki oznacza dalszy wzrost kosztów systemu gospodarowania odpadami i kolejne podwyżki dla mieszkańców. Problem wymaga natychmiastowej reakcji na poziomie krajowym.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku